

Disciplinārlietas izmeklēšanas komisijas
ATZINUMS

Ar veselības ministra 2021. gada 8. aprīļa lēmumu Nr. 01-04.1/8 (turpmāk – *ierosināšanas lēmums*) pret Zāļu valsts aģentūras direktoru S. Henkuzenu ierosināta disciplinārlieta par Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma (turpmāk – Disciplinārās atbildības likums) 36. panta otrajā daļā minētā disciplinārpārkāpuma "*Par amata pienākumu, konkrēta uzdevuma nepamatotu nepildīšanu, nolaidīgu vai nekvalitatīvu pildīšanu, ja tā dēļ nodarīts valsts interesēm būtisks kaitējums ...*" iespējamo izdarīšanu un izveidota disciplinārlietas izmeklēšanas komisija (turpmāk – komisija) šādā sastāvā: komisijas priekšsēdētājs – Tieslietu ministrijas Juridiskā departamenta direktora vietnieks Aleksejs Remesovs, komisijas locekļi – Valsts kancelejas konsultante valsts pārvaldes attīstības jautājumos Aleksandra Kosjaka un Veselības ministrijas Audita nodaļas vecākā referente Baiba Baltiņa.

Ierosināšanas lēmums pieņemts, pamatojoties uz Veselības ministrijas dienesta pārbaudes komisijas¹ 2021. gada 29. marta ziņojumā (turpmāk – *ziņojums*) konstatētajiem apstākļiem, kas liecina, ka S. Henkuzens, iespējams, ir pārkāpis:

1) Valsts civildienesta likuma 15. panta pirmās daļas 3. punktu – ierēdņa pamatpienākums ir apzinīgi, izrādot personisko iniciatīvu un darbojoties sabiedrības interesēs, pildīt amata pienākumus, priekšniecības likumīgos rīkojumus, atbildēt par savu darbību normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un ievērot Ministru kabineta noteiktos ierēdņa uzvedības principus;

2) Ministru kabineta 2018. gada 21. novembra ieteikumos Nr. 1 "*Valsts pārvaldes vērtības un ētikas pamatprincipi*" (turpmāk – *ieteikumi*) noteiktos principus:

a) profesionalitāte un efektivitāte – rīcība, lēmumi un viedokļi ir pamatoti un izsvērti, balstīti situācijas analīzē, objektīvos faktos un datos (*ieteikumu* 5.1.4. apakšpunkts);

b) godprātība – pildot pienākumus, ievēro objektivitāti un neitralitāti (profesionālo neatkarību). Atturas no darbības, kuras dēļ nodarbinātā vai iestādes godprātība, objektivitāte vai neitralitāte var tikt apšaubīta (*ieteikumu* 5.2.2. apakšpunkts);

c) atbildība – pienākumus pilda atbildīgi un rūpīgi, apzinoties, ka ar savu darbību ietekmē kopīgo valsts pārvaldes darba rezultātu (*ieteikumu* 5.3.1. apakšpunkts) un nodrošina sabiedrības interesēm atbilstošu darbību (*ieteikumu* 5.3.3. apakšpunkts);

d) darbs sabiedrības labā – rīkojas sabiedrības interesēs, panākot iespējami lielu labumu valstij un sabiedrībai (*ieteikumu* 5.4.1. apakšpunkts) un orientējas uz cilvēku, apliecinot izpratni par iedzīvotāju vajadzībām un iespējām, ievēro privātpersonu tiesības un tiesiskās intereses (*ieteikumu* 5.4.2. apakšpunkts).

Dienesta pārbaude veikta, lai izvērtētu Latvijas veiktos pieteikumus uz ražotāju "*AstraZeneca*", "*Johnson&Johnson*", "*Pfizer*" un "*BioNTech*" (turpmāk – *Pfizer/BioNTech*), "*CureVac*" un "*Moderna*" vakcīnām, kas veikti līdz šā gada 8. janvārim, izņemot veikto pieteikumu 2020. gada novembrī uz *Pfizer/BioNTech* vakcīnas 97 500 devām.

Atbilstoši *ierosināšanas lēmumam* iespējamais disciplinārpārkāpums izpaudies šādi:

1. S. Henkuzens kā darba grupas vadītājs bija veselības ministra nominētā amatpersona ar būtiskāko lomu jautājumos saistībā ar vakcinācijas pret Covid-19 atbilstoši Latvijas izstrādātajai Covid-19 vakcīnu ieviešanas stratēģijai īstenošanu, kas jautājumus prezentēja Ministru kabinetā un sniedza konsultatīvu viedokli arī saistībā ar vakcīnu pasūtījuma jautājumiem.

2. S. Henkuzens un veselības ministre I. Viņķele par *Pfizer/Biontech* vakcīnu papilddevu pasūtījumu komunicēja tieši bez citu Veselības ministrijas vai padotības iestāžu darbinieku iesaistes.

¹ Dienesta pārbaude veikta, pamatojoties uz Veselības ministrijas 2021. gada 5. marta rīkojumu Nr. 65 "*Par dienesta pārbaudes veikšanu*".

3. Ministru kabineta 2020. gada 22. decembra sēdē S. Henkuzens sniedza neprecīzu informāciju par pieejamo *Pfizer/Biontech* vakcīnas papilddevu skaitu, lai gan viņam bija pieejama informācija par to, ka Latvijai pastāvēja iespēja pieteikties uz *Pfizer/BioNTech* ražotās vakcīnas 420 707 papildu devām.

4. S. Henkuzena rīcības rezultātā Ministru kabinets 2020. gada 22. decembra sēdē uzdeva Veselības ministrijai organizēt līdz 100 000 papildu vakcīnas devu iegādi no *Pfizer/BioNTech*, nevis 420 707 vakcīnas devu iegādi, kā tas bija iespējams.

Saskaņā ar Disciplinārās atbildības likuma 29. panta otro daļu disciplinārlietas izmeklēšanā noskaidro visus tos faktus un apstākļus, kas nepieciešami, lai varētu pieņemt tiesisku un lietderīgu lēmumu. It īpaši noskaidro:

- 1) vai ir veikta prettiesiska rīcība;
- 2) vai ierēdnis ir vainīgs tās veikšanā;
- 3) ierēdņa vainas formu;
- 4) atbildību mīkstinošos vai pastiprinošos apstākļus;
- 5) vai un kādā apmērā personai ir nodarīts mantisks zaudējums vai personisks kaitējums, bet valstij – mantisks zaudējums vai kaitējums tās interesēm.

Disciplinārlietas izmeklēšanas laikā *komisija* ir iepazinusies ar veiktās dienesta pārbaudes materiāliem, saistītajiem normatīvajiem aktiem, Ministru kabineta 2020. gada 22. decembra sēdes protokolu un audioierakstu. *Komisija* arī pieprasīja paskaidrojumus S. Henkuzenam, saņēma informāciju no Veselības ministrijas Personāla un dokumentu pārvaldības departamenta, Valsts kancelejas, Nacionālā veselības dienesta, kā arī no bijušās veselības ministres I. Viņķeles.

***Komisija* ir pabeigusi disciplinārlietas izmeklēšanu un saskaņā ar Disciplinārās atbildības likuma 30. panta pirmo daļu sniedz šādu atzinumu:**

[1.] 2020. gada 21. decembrī pulksten 00.27 no elektroniskā pasta adreses EC-VACCINES@ec.europa.eu tika nosūtīts elektroniskais pasts "BioNTech-Pfizer - Official opening of the Bazaar exercise for Optional Doses", kura adresāti citu starpā ir Nacionālā veselības dienesta pārstāvis Ainārs Lāčbergs (ainars.lacbergs@nvd.gov.lv) un Zāļu valsts aģentūras pārstāve Jolanta Jonāne (jolanta.jonane@zva.gov.lv). Elektroniskajā pastā tā adresātiem nosūtīta aizpildāmas tabulas datne (*MsExcel* datne "BioNTech-Pfizer - Official opening of the Bazaar exercise for Optional Doses") ar informāciju par dalībvalstīm pieejamo *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevu skaitu (*Pro rata volume*), kā arī adresāti tiek aicināti ne vēlāk par 2020. gada 21. decembri informēt par pasūtāmo vakcīnas papilddevu skaitu. Atbilstoši elektroniskā pasta pielikumam Latvijai pieejamas 420 707 vakcīnas papilddevas.

2020. gada 21. decembrī pulksten 8.33 J. Jonāne minēto elektroniskā pasta vēstuli pārsūtīja vairākiem adresātiem, tostarp S. Henkuzenam. Savukārt pulksten 14.45 J. Jonāne tiem pašiem adresātiem pārsūtīja no elektroniskā pasta adreses EC-VACCINES@ec.europa.eu saņemto elektronisko pastu "Vaccines - DEADLINES this week" ar īsu kopsavilkumu par tolaik aktuālajiem procesiem, tostarp par to, ka līdz 2020. gada 21. decembrim ir jāaizpilda un jānosūta trim adresātiem (Richard Bergström, Roland Driece and EC Vaccines) aizpildīta tabula par pasūtāmajām *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevām.²

[2.] Paskaidrojumos dienesta pārbaudes komisijai³ S. Henkuzens informē, ka par pieejamām papildu vakcīnas devām 2020. gada 21. decembrī pulksten 21.00 pa telefonu ir runājis ar Veselības ministrijas valsts sekretāri D. Mūrmani-Umbraško un pulksten 21.08 – ar veselības ministri I. Viņķeli. Sarunās esot paudis atturīgu viedokli ņemt papildu devas, kā arī paudis viedokli, ka lēmums par vakcīnas devu daudzumu jāpieņem Ministru kabinetam.

² Atbilstoši Nacionālā veselības dienesta 2021. gada 20. aprīlī sniegtajai informācijai *komisijai* dienests informāciju vai norādi par atbildes sagatavošanu Eiropas Komisijas Vadības panelim netika saņēmis, līdz ar to dienests 2020. gada 21. decembrī nesniedza Eiropas Komisijas Vadības panelim nekādu atbildi par *Pfizer/BioNTech* vakcīnu pasūtījumu.

³ S. Henkuzena 2021. gada 23. marta paskaidrojumi.

Paskaidrojumos *komisijai*⁴ S. Henkuzens papildus paskaidro, ka, ņemot vērā, ka vakcīnas papilddevu pasūtīšanas termiņš bija 2020. gada 21. decembra darba dienas beigas, un to, ka, cik viņam zināms, Latvija līdz tam nebija pieteikusies, tad S. Henkuzens zvānīja *Pfizer/BioNTech* pārstāvim, lai informētu, ka Latvijai ir nodoms pieteikties uz papildu devām pēc Ministru kabineta lēmuma, tādējādi saglabājot Latvijai iespēju pieteikties uz papildu devām pēc pasūtījuma iesniegšanas termiņa beigām.

Kā redzams no S. Henkuzena un I. Viņķeles 2020. gada 21. decembra vakara sarakstes mobilajā lietotnē *WhatsApp*,⁵ I. Viņķele ir informējusi S. Henkuzenu par Ministru prezidenta viedokli pieteikties maksimālajam vakcīnas devu skaitam (pulksten 21.34: "No MP bez pārsteigumiem – saka, ka jāņem, ko vien varam paņemt", pulksten 21.41: "Uz rītdienu jāgatavo MK informācija, ka ņemam papildus. Kas faktiski nozīmē, ka tam *Pfizer* jāsaka, ka ņemsim tomēr"). Savukārt S. Henkuzens par minēto informējis Latvijas pilnvaroto pārstāvi Eiropas Komisijas Vadības paneļa (*Steering Board*) darba grupā A. Lāčbergu.⁶

I. Viņķele *komisijai* paskaidroja,⁷ ka 2020. gada 21. decembra vakarā viņai piezvanīja Ministru prezidents K. Kariņš, paužot bažas, ka Latvija esot atteikusies no *Pfizer/BioNTech* piedāvātajām vakcīnu papildu devām. Šādu informāciju viņš bija saņēmis no ārlietu ministra, taču I. Viņķeles rīcībā šādas informācijas nebija. Nekavējoties telefoniski sazinājās ar D. Mūrmani-Umbraško un S. Henkuzenu, lai noskaidrotu šo jautājumu. Abas amatpersonas apliecināja, ka lēmums par *Pfizer/BioNTech* vakcīnu skaitu nav pieņemts un Eiropas Komisijas vakcīnu vadības grupai nav nosūtīts. S. Henkuzens esot teicis, ka notiekot sarunas par papildu vakcīnu apjomu, kuru rezultāti būšot atkarīgi arī no kaimiņvalstu veiktajiem pasūtījumiem. Viņš nosauca indikatīvu papildus pieejamo vakcīnu skaitu – 50 tūkstoši devu, iespējams līdz 100 tūkstošiem, bet neesot skaidri piegāžu laiki. Pēc šīs informācijas saņemšanas I. Viņķele sazinājās ar Lietuvas un Igaunijas veselības ministriem, kas apstiprināja, ka arī viņi lēmumus par papildus pieejamo un pasūtamo devu skaitu vēl nav pieņēmuši. Pēc tam telefonsarunā ar valsts sekretāri un S. Henkuzenu vienojās, ka par papildu devu iegādes iespējām 22. decembra sēdē ir jāinformē Ministru kabinets. I. Viņķelei bija pārliecība, ka S. Henkuzenam ir zināms piedāvāto vakcīnas papilddevu skaits, viņai nebija pamata neuzticēties S. Henkuzena sniegtajai informācijai un papildus pārbaudīt tās pareizību. S. Henkuzens nebija informējis, ka nav iesaistīts sarunās par vakcīnu iepirkumiem, un par to, ka nevar sniegt kompetentas atbildes, kā arī nebija aicinājis pēc šādas informācijas vērsties pie citas Veselības ministrijas vai tās padotībā esošās iestādes amatpersonas.

Paskaidrojumos *komisijai*⁸ S. Henkuzens norāda, ka uz Ministru kabineta sēdi tika aicināts ar citu mērķi – runāt nevis par *Pfizer/BioNTech* iepirkumu, bet gan par Veselības ministrijas Covid-19 vakcinācijas stratēģiju. Arī darba grupai, kas bija izveidota ar I. Viņķeles rīkojumu, nebija dots uzdevums pasūtīt vakcīnas, ko arī apliecināja I. Viņķele Ministru kabineta sēdē. S. Henkuzens norāda, ka, lai gan viņa pienākumos neietilpa virzīt komunikāciju starp veselības ministri un atbildīgo iestādi par vakcīnu iegādi, tomēr, saņemot informāciju no veselības ministres par Ministru prezidenta viedokli, ka jāpiesakās vakcīnas papildu devām, šo informāciju pārsūtīja atbildīgajai personai par vakcīnu iegādi (A. Lāčbergam). Tādējādi, ņemot vērā iestāžu kompetences, kā arī S. Henkuzenam uzdotos pienākumus, kas saistīti ar vakcinācijas stratēģiju, neuztvēra sarakstē norādīto ziņojumu kā uzdevumu sagatavot informāciju uz Ministru kabineta sēdi. Pirms Ministru kabineta sēdes S. Henkuzens nosūtīja savu prezentāciju D. Mūrmanei-Umbraško un I. Viņķelei. Tika saņemts lūgums prezentācijā precizēt ar iepirkumiem nesaistītas sadaļas, taču netika lūgts ievietot informāciju par *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevām.

⁴ S. Henkuzena 2021. gada 16. aprīļa paskaidrojumi.

⁵ Sarakstes ar I. Viņķeli ekrānšāviņš iekļauts S. Henkuzena 2021. gada 25. marta papildu paskaidrojumos dienesta pārbaudes komisijai.

⁶ Sarakstes ar A. Lāčbergu ekrānšāviņš iekļauts S. Henkuzena 2021. gada 25. marta papildu paskaidrojumos dienesta pārbaudes komisijai.

⁷ I. Viņķeles 2021. gada 16. aprīļa vēstule *komisijai*.

⁸ S. Henkuzena 2021. gada 16. aprīļa paskaidrojumi *komisijai*.

S. Henkuzens norāda arī, ka Veselības ministrijas darbiniece Guna Jermacāne 21. decembrī bija nosūtījusi lūgumu noteiktām padotības iestādēm, tostarp Nacionālajam veselības dienestam un tā direktorei, sagatavot informāciju par vakcināciju pret Covid-19 uz Ministru kabineta 2020. gada 22. decembra sēdi. No S. Henkuzenam pieejamās informācijas viņš secina, ka Nacionālā veselības dienesta darbiniekiem tika nodots uzdevums sagatavot informāciju uz Ministru kabineta sēdi. Tāpat gan par iepirkumiem atbildīgajai amatpersonai A. Lāčbergam, gan Nacionālā veselības dienesta vadītājai I. Milašēvicai, kā arī vairākām Veselības ministrijas amatpersonām bija pieejama informācija par papilddevām, taču šīs amatpersonas neiesaistījās procesā, kā arī Nacionālā veselības dienesta pārstāvji nepiedalījās Ministru kabineta sēdē, lai gan no Veselības ministrijas tika izsūtīts uzdevums sagatavot aktuālo informāciju.

[3.] Ministru kabineta 2020. gada 22. decembra sēdē tika izskatīts jautājums "Aktuālā informācija par vakcināciju pret Covid-19" (prot.Nr.86, 2.§, TA-2598). Ministru kabineta sēdes laikā S. Henkuzens sniedza informāciju par aktualitātēm saistībā ar vakcināciju pret Covid-19, tostarp sniedza informāciju par iepriekšējā dienā (21. decembrī) saņemto paziņojumu par iespēju iegādāties *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papildu devas.

Sniedzot informāciju par iespēju iegādāties *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papildu devas, S. Henkuzens norādīja uz tobrīd kopumā pieteikto vakcīnu daudzumu, kas būtu pietiekams 1,9 milj. personu vakcinācijai, informēja, ka Igaunija, iespējams, pasūtīs 50 000 devas, kā arī, atsaucoties uz diskusiju Imunizācijas valsts padomē,⁹ puda viedokli, ka padome nevar rekomendēt pieteikties *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevām. "[...] ir jāliek akcents uz *Astra Zeneca* vakcīnu, kas nodrošina arī transmisijas samazināšanos. [...] Līdz ar to tā rekomendācija droši vien no darba grupas ir palikt pie esošā, bet, ja Ministru kabinets (MK) lems, tad, protams, ka var palielināt par 50 000 devām vai citām devām".

Reaģējot uz S. Henkuzena prezentāciju, Ministru prezidents puda neizprati par ieteikumu nepieteikties papildu vakcīnām, uzdodot retorisku jautājumu: "Ja mums ir iespēja iegādāties papildu vakcīnas, kuras ir ar augstu efektivitāti un jau tirgū pieejamas, tad kāpēc mēs to nedarītu?". Diskusijas laikā Ministru prezidents vairākkārt uzsver, ka ir nepieciešams pasūtīt visas iespējamās vakcīnas, lai nodrošinātu iespējami ātrāku sabiedrības vakcināciju pret Covid-19.

Arī ārlietu ministrs E. Rinkēvičs puda viedokli, ka atbalstītu papildu vakcīnu iegādi, jo vakcīnu pārpalikumus varēšot nodot citām (Austrumu partnerības) valstīm. Tāpat E. Rinkēvičs puda viedokli, ka lēmums [par papildu vakcīnu iegādi] būtu jāpieņem politiskā līmenī, ne tikai ekspertu līmenī.

Finanšu ministrs J. Reirs puda nostāju, ka "ir jāņem viss, kas ir pieejams un kas ir iespējams", jo nav pieļaujami paļauties uz viena ražotāja (*Astra Zeneca*) vakcīnām, nav pieļaujama situācija, ka, izlietojot piegādātās vakcīnas, ir jāgaida nākamā vakcīnas piegāde, lai gan bijusi iespēja saņemt cita ražotāja vakcīnas.

Uz nepieciešamību nodrošināt ātru sabiedrības vakcinēšanu norādīja arī citi Ministru kabineta locekļi (izglītības un zinātnes ministre I. Šuplinska, ekonomikas ministrs J. Vitenbergs, aizsardzības ministrs A. Pabriks, satiksmes ministrs T. Linkaits, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs A. T. Plešs).

Atbildot uz Ministru prezidenta jautājumu par *Pfizer/BioNTech* piedāvājumu (par pieejamo vakcīnas devu skaitu), S. Henkuzens paziņoja, ka "šobrīd ir pieteiktas 50 000 [vakcīnas devas], bet mēs varam prasīt viņam [*Pfizer/BioNTech*] kaut kādus citus vēl apjomus, teiksim 100 000". Uz Ministru prezidenta precizējošo jautājumu par to, cik konkrēti papildu devas piedāvā *Pfizer/BioNTech*, S. Henkuzens sniedza atbildi: "Es no galvas teikšu – 100 000 ir maksimums uz Latviju, bet tad man būtu jānoprecizē", tādējādi sniedzot Ministru kabinetam priekšstatu, ka 100 000 ir maksimālais *Pfizer/BioNTech* vakcīnas devu skaits, kuru Latvija var pasūtīt (to apstiprina arī Ministru prezidenta sēdes laikā teiktais, ka, "ja mums ir indikācija, ka 100 000 ir

⁹ Sēdes laikā S. Henkuzens lieto vārdus "imunizācijas stratēģijas darba grupa", vēlāk veselības ministre I. Viņķele precizē, ka runa ir par Imunizācijas valsts padomi.

augšējie griesti, tad jau tas lēmums būtu līdz 100 000", "mēs varam teikt, ka mēs pērkam 100 000, ja tik viņi pārdod. Un ja viņi pārdos vēl, mēs nopirksam vēl", un "no tā, ko Henkuzena kungs teica, ka tas 100 000 ir nu tāds, iespējams, ka tas pat nav iespējams.")

Paskaidrojumos *komisijai* S. Henkuzens norāda, ka Ministru kabineta sēdes laikā neatcerējās precīzu skaitu un pēc atmiņas sniedza informāciju, ka maksimums varētu būt 100 000 devas, papildinot, ka informācija būtu jāprecizē. Tāpat norāda, ka Ministru kabineta sēdē piedalījās Veselības ministrijas valsts sekretāre D. Mūrmane-Umbraško, kurai šī informācija bija pieejama.

Veselības ministre I. Viņķele diskusijas laikā, atsaucoties uz iepriekšējās dienas sarunu ar Ministru prezidentu par pieteikšanos uz *Pfizer/BioNTech* 50 000 vakcīnas devām, izteica šaubas par *Pfizer/BioNTech* spēju nodrošināt Latvijai 100 000 vakcīnas devas.

Lēmuma formulēšanas laikā Ministru prezidents izteica viedokli, ka būtu jāņem viss, ko piedāvā ražotājs, nenosakot augšējās pasūtījuma robežas ("cik iespējams vienoties", "100 000 vispār nav jautājums", "mūsu sabiedrībai jānodrošina jebkuras vakcīnas, kas ir").

Balstoties uz S. Henkuzena sniegto informāciju, Ministru kabinets nolēma uzdot Veselības ministrijai "organizēt līdz 100 000 papildu vakcīnu devu iegādi no *Pfizer/Biontech* vakcīnu ražotāja."

[4.] Kā redzams no S. Henkuzena dienesta pārbaudes komisijai sniegtajiem paskaidrojumiem,¹⁰ pēc Ministru kabineta sēdes viņš sarakstē mobilajā lietotnē *WhatsApp* informēja I. Viņķeli, ka ir runājis ar *Pfizer/BioNTech* pārstāvi, ka Latvija pieteiksies 200 000 devām, tomēr sarakste beidzas ar atziņu, ka jāpasūta 100 000 *Pfizer/BioNTech* vakcīnu papilddevas.

Atbildot uz *komisijas* jautājumu par to, kad un kāpēc informēja *Pfizer/BioNTech* pārstāvi, ka Latvija pieteiksies 200 000 vakcīnas devām, S. Henkuzens paskaidroja, ka viņš kā vakcīnu stratēģijas darba grupas vadītājs regulāri sazinājās ar kompāniju pārstāvjiem par vakcīnu piegādi uz Latviju, līdz ar to, lai nodrošinātu efektīvu komunikāciju, sazinājās arī ar *Pfizer/BioNTech* pārstāvi uzreiz pēc Ministru kabineta sēdes un, tā kā sēdes dalībnieki norādīja, ka ministre jebkurā laikā var iniciēt jautājumu par vairāk nekā 100 000 vakcīnas devu iegādi, kā arī to, ka vakcīnu pieteikšanas termiņš bija iepriekšējās darba dienas beigās, informēja *Pfizer/BioNTech* pārstāvi, ka Nacionālais veselības dienests iesniegs pasūtījumu pēc noteiktā termiņa un iespējams pieteiksies uz vairāk nekā 100 000 vakcīnu devām.

2020. gada 22. decembrī pulksten 14.21 S. Henkuzens nosūtīja A. Lāčbergam un virknei citu adresātu elektronisko pastu ar tekstu "Informēju, ka MK uzstādījums ir lūgt papildus vismaz 100 000 devas no *Pfizer*. Ja paliks pāri, ziedošot citām valstīm", savukārt pulksten 14.34 – elektronisko pastu A. Lāčbergam ar iespējamo elektroniskā pasta Eiropas Komisijas pārstāvjiem tekstu angļu valodā: "Lai neradītu sajukumu, lūdzu nosūti no sevis Igoram, Richard Bergström, Roland Driece and EC Vaccines

Dear,

we would like to know if its possible to increase the amount of does for Latvia by 100 000 doses. We would prefer to receive all doses in Q1 of 2021."

Uz *komisijas* jautājumu, kāpēc tieši viņš sūtīja A. Lāčbergam minēto informāciju, S. Henkuzens paskaidroja, ka viņam tobrīd nebija informācijas par to, ka Ministru kabineta sēdē ir piedalījies kāds Nacionālā veselības dienesta pārstāvis, tāpēc, turpinot iepriekšējā dienā uzsāktos saraksti, nekavējoties nosūtīja ziņu A. Lāčbergam, lai viņš pēc iespējas ātrāk varētu veikt savus tiešos uzdevumus, kas saistīti ar vakcīnu pieteikšanu. S. Henkuzenam nebija informācijas, vai pati ministre vai kāda cita atbildīgā amatpersona arī paralēli nav informējusi Nacionālo veselības dienestu par Ministru kabineta sēdē nolemtu papildu devu skaitu iegādi.

[5.] *Komisijas* ieskatā atzinuma 1., 2. un 3. punktā minētie apstākļi liecina par to, ka jautājums par pasūtāmo *Pfizer/BioNTech* vakcīnas devu skaitu ar S. Henkuzenu tika apspriests vēl pirms Ministru kabineta 2020. gada 22. decembra sēdes, S. Henkuzens bija saņēmis informāciju

¹⁰ S. Henkuzena 2021. gada 21. marta paskaidrojumi.

par kopējo Latvijai potenciāli pieejamo *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevu skaitu un viņam bija zināms, ka par šo jautājumu aktīvi interesējas arī Ministru prezidents. Turklāt, kā redzams no S. Henkuzena iesniegtās sarakstes ar I. Viņķeli mobilajā lietotnē *WhatsApp*,¹¹ I. Viņķele bija minējusi S. Henkuzenam, ka uz Ministru kabineta sēdi ir jāsagatavo informācija par to, ka "ņemam papildus".

Lai gan tieši S. Henkuzens sagatavoja Ministru kabinetam aktuālu informāciju par vakcināciju pret Covid-19, *komisija* nekonstatē, ka S. Henkuzenam tika dots skaidrs un nepārprotams uzdevums sagatavot informāciju par Latvijai pieejamām *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevām. Arī no I. Viņķeles sniegtās informācijas *komisijai* neizriet, ka šāds uzdevums S. Henkuzenam tika formulēts. Iepazīstoties ar Ministru kabineta sēžu protokoliem, kuros izskatīta Veselības ministrijas sniegtā aktuālā informācija par vakcināciju pret Covid-19,¹² *komisija* nekonstatē, ka šajās sēdēs Ministru kabinets lemtu par vakcīnu iepirkumiem, kas liecina, ka, izskatot analogus jautājumus, Ministru kabinets šādus jautājumus neizlēma.

Līdz ar to *komisija* secina, ka, lai gan S. Henkuzenam bija dots uzdevums (un S. Henkuzens to ir uzņēmis) – sagatavot Ministru kabinetam aktuālu informāciju par vakcināciju pret Covid-19 –, nevar izdarīt viennozīmīgu secinājumu, ka S. Henkuzenam vai kādai citai personai bija uzdevums sagatavot informāciju par pieteikšanos uz *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevām. S. Henkuzens, izpildot minēto uzdevumu, arī nebija sagatavojis informāciju par *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevu skaitu, uz kuru Latvija varētu pieteikties.

[6.] Vienlaikus *komisija* konstatē, ka S. Henkuzens sniedza Ministru kabinetam nekorektu informāciju par *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevu skaitu.

S. Henkuzens paskaidrojumos dienesta pārbaudes komisijai¹³ norāda, ka, ņemot vērā lielo noslodzi, Ministru kabineta sēdes laikā viņam nebija atmiņā precīzas informācijas par maksimāli pieejamo vakcīnas devu skaitu; S. Henkuzens ir informējis Ministru kabinetu par to, ka Ministru kabineta sēdes laikā precīzi neatcerējās pieejamo devu skaitu, kā arī par to, ka ir iespējams lemt par vairāk nekā 50 000 devām.

Komisija piekrīt, ka paaugstinātas spriedzes un darba apjoma dēļ informāciju par precīzu vakcīnas devu skaitu varētu būt grūti paturēt atmiņā, tomēr jāņem vērā tas, ka S. Henkuzens, sniedzot atbildi uz Ministru prezidenta jautājumu par *Pfizer/BioNTech* piedāvājumu, nav informējis, ka viņam šāda informācija nav zināma vai tas nav viņa kompetencē esošs jautājums. Gluži pretēji – S. Henkuzens norādīja, ka "mēs varam prasīt viņam kaut kādus citus vēl apjomus, teiksim 100 000", kā arī, atbildot uz precizējošu jautājumu, – "Es no galvas teikšu – 100 000 ir maksimums uz Latviju, bet tad man būtu jāprecizē", taču S. Henkuzens šo informāciju nav precizējis, lai gan šā jautājuma apspriešana Ministru kabineta sēdē turpinājās vēl ilgāk par 25 minūtēm.

Lai gan S. Henkuzens Ministru kabineta sēdes laikā ir norādījis, ka viņam būtu jāprecizē sniegtā informācija, apstāklis, ka viņš minēja konkrētu skaitli (100 000 devas), norādot, ka tas ir maksimālais skaits, un nebija informējis Ministru kabineta locekļus, ka šis skaitlis nav pat aptuveni korekts, kā arī nav norādījis, ka jautājums nav viņa kompetencē, Ministru kabineta locekļiem varēja radīt iespaidu, ka S. Henkuzena norādītais vakcīnas papilddevu maksimālais skaits ir aptuvens (noapaļots), kā arī varēja radīt paļāvību, ka S. Henkuzens pārzina šo informāciju.

Ja S. Henkuzens būtu informējis Ministru kabineta locekļus, ka viņam nav prasītās informācijas vai ka to neatceras, Ministru kabinets netiktu maldināts un, iespējams, sēdes laikā lūgtu noskaidrot šo informāciju, lai pieņemtu lēmumu, balstoties uz precīzu informāciju.

¹¹ S. Henkuzena 2021. gada 25. marta papildu paskaidrojumi.

¹² Ministru kabineta 2020. gada 29. decembra sēdes protokols Nr. 88, 2. §, 2021. gada 21. janvāra sēdes protokols Nr. 4, 2. §, 19. janvāra sēdes protokols Nr. 9, 3. §, 26. janvāra sēdes protokols Nr. 9, 2. §, 2. februāra sēdes protokols Nr. 11, 3. § u.c.

¹³ S. Henkuzena 2021. gada 25. marta papildu paskaidrojumi.

[7.] Ievērojot minēto, komisija uzskata, ka:

1. Tas, ka S. Henkuzens, izpildot uzdevumu – sagatavot Ministru kabinetam aktuālu informāciju par vakcināciju pret Covid-19 –, nebija sagatavojis informāciju par *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevu skaitu, uz kuru Latvija varētu pieteikties, nevar tikt kvalificēts kā pārkāpums, jo nav konstatējams, ka S. Henkuzenam tika dots šāds uzdevums, kā arī viņam netika lūgts papildināt sagatavoto informāciju ar ziņām par *Pfizer/BioNTech* papildu vakcīnām.

2. Tas, ka S. Henkuzens nebija informējis Ministru kabineta locekļus, ka viņam nav prasītās informācijas vai ka to neatceras un ka viņa nosauktais skaitlis nav pat aptuveni korekts, neatbilst Valsts civildienesta likuma 15. panta pirmās daļas 3. punktā noteiktajai prasībai ievērot Ministru kabineta noteiktos ierēdņa uzvedības principus, *ieteikumu* 5.3.1. apakšpunktā minētajam atbildības principam – prasībai pienākumus pildīt atbildīgi un rūpīgi, apzinoties, ka ar savu darbību ietekmē kopīgo valsts pārvaldes darba rezultātu, kā arī *ieteikumu* 5.2.2. apakšpunktā minētajam godprātības principam – prasībai, ka nodarbinātajam ir jāatturas no darbības, kuras dēļ nodarbinātā godprātība un objektivitāte var tikt apšaubīta;

3. Tas, ka S. Henkuzens, sniedzot Ministru kabinetam informāciju par *Pfizer/BioNTech* vakcīnas maksimāli pieejamo papilddevu skaitu, kas (informācija) neatbilst faktiskajiem apstākļiem, neatbilst Valsts civildienesta likuma 15. panta pirmās daļas 3. punktā noteiktajai prasībai ievērot Ministru kabineta noteiktos ierēdņa uzvedības principus un *ieteikumu* 5.1.4. apakšpunktā noteiktajam profesionalitātes un efektivitātes principam – prasībai, ka nodarbinātā viedoklim jābūt balstītam objektīvos faktos un datos.

Komisija nekonstatē, ka S. Henkuzens būtu pārkāpis Valsts civildienesta likuma 15. panta pirmās daļas 3. punktā noteikto prasību apzinīgi pildīt savus pienākumus, *ieteikumu* 5.4.1. apakšpunktā minēto prasību rīkoties sabiedrības interesēs, panākot iespējami lielu labumu valstij un sabiedrībai, un 5.4.2. apakšpunktā noteikto prasību orientēties uz cilvēku, apliecinot izpratni par iedzīvotāju vajadzībām un iespējām, ievērot privātpersonu tiesības un tiesiskās intereses.

[8.] *Ierosināšanas lēmumā* norādīts, ka "S. Henkuzena rīcības rezultātā, iespējams, ir radīts būtisks kaitējums Latvijas valsts un sabiedrības interesēm, jo, ja Ministru kabinets būtu zinājis par to, ka ir iespējams pieteikties uz 420 707 vakcīnu devām nevis tikai 100 000, tad būtu dots uzdevums pieteikties uz maksimāli pieejamo devu skaitu [...], tas ir 420 707, kā rezultātā Latvija nepieteicās uz 320 707 BioNTech/Pfizer vakcīnas devām, kas ļautu vakcinēt vismaz¹⁴ 160 353 cilvēkus, jo katram cilvēkam ir nepieciešamas divas BioNTech/Pfizer vakcīnas devas pilnvērtīgas aizsardzības radīšanai. Līdz ar to kaitējums valsts un sabiedrības interesēm ir nepasūtītās un līdz ar to neiegūtās 320 707 BioNTech/Pfizer vakcīnas devas, kas, iespējams, būtu piegādātas sākot ar 2021. gada martu. [...]"

Komisija, ņemot vērā Ministru kabineta 2020. gada 22. decembra sēdes laikā izteiktos viedokļus par pieteikšanos uz visām pieejamajām vakcīnas papilddevām, piekrīt, ka gadījumā, ja Ministru kabineta sēdē tiktu sniegta precīza informācija par pieejamo *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevu skaitu, ir liela varbūtība, ka Ministru kabinets arī nolemtu pieteikties visam vakcīnas devu skaitam. To apliecina arī tas, ka Ministru kabineta 2021. gada 8. janvāra sēdē, izskatot Veselības ministrijas informatīvo ziņojumu par vakcīnām pret Covid-19, tika nolemts (prot. Nr. 3, 1.§, 2. punkts) Veselības ministrijai (Nacionālajam veselības dienestam) organizēt papildus līdz 1 403 000 vakcīnu pret Covid-19 iegādi no vakcīnu ražotāja *Pfizer/BioNTech*, un Latvija pieteicās uz visu pieejamo (*pro rata*) *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevu skaitu – 795 480 devām.¹⁵

¹⁴ *Ierosināšanas lēmumā* vārds "vismaz" lietots kļūdaini, jo, ievērojot, ka vienas personas vakcinācijai nepieciešamas divas vakcīnas devas, ar 320 707 vakcīnas devām var vakcinēt līdz 160 353 personām (proti, 160 353 ir maksimāli, nevis minimāli iespējamais vakcinējamo personu skaits).

¹⁵ Pieteikums (Order form) uz šīm vakcīnām parakstīts 2021. gada 4. martā, piegādes paredzot saņemt ga da otrajā, trešajā un ceturtajā ceturksnī.

Veselības ministrija 2021. gada 8. janvāra informatīvajā ziņojumā "Informatīvais ziņojums par vakcīnām pret Covid-19", 2021. gada 14. janvāra informatīvajā ziņojumā "Par Moderna ražoto vakcīnu pret Covid-19 devu iegādi" un 2021. gada 21. janvāra informatīvajā ziņojumā "Par CureVac ražoto vakcīnu pret Covid-19 devu iegādi" cita starpā informēja, ka, lai gan Latvija kopumā ir pieteikusies piecu ražotāju izstrādātajām vakcīnām, kuru kopējais devu apjoms nodrošinātu vairāk par 3 milj. cilvēku vakcināciju, reģistrētas ir tikai *Pfizer/BioNTech* un Moderna Biotech Spain, S.L. ražotās vakcīnas, kuru kopējais Latvijai pieejamais apjoms var nodrošināt mazliet vairāk par 150 000 cilvēku vakcināciju, kas nav pietiekami, lai sasniegtu lielākās sabiedrības daļas vakcināciju līdz 2021. gada otra ceturkšņa beigām.¹⁶

Saskaņā ar Disciplinārās atbildības likuma 15. panta ceturtajai daļai par būtisku kaitējumu valsts interesēm uzskatāms disciplinārpārkāpuma rezultātā radīts tāds kaitējums svarīgām valsts vai sabiedrības interesēm, kuru nav iespējams novērst, novēršot attiecīgā disciplinārpārkāpuma tiešās sekas. Turklāt saskaņā ar šā panta sesto daļu par būtisku kaitējumu [...] valsts interesēm uzskatāms arī tāds [...] kaitējums, kurš atbilst šā panta [...] ceturtais [...] daļas prasībām un kurš ierēdņa disciplinārpārkāpuma rezultātā varēja rasties, bet nav radies no viņa gribas neatkarīgu iemeslu dēļ.

Vērtējot, vai disciplinārpārkāpuma sekas – nepasūtītas 320 707 *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevas – ir uzskatāmas par būtisku kaitējumu valsts interesēm, *komisija* ņem vērā šādus apsvērumus:

1. Ja Ministru kabinets 2021. gada 22. decembrī nolēmu pieteikties visām *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevām, tad, lai gan tas joprojām būtu nepietiekami, lai sasniegtu lielākās sabiedrības daļas vakcināciju,¹⁷ tomēr visu *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevu pasūtījums rastu iespēju vakcinēt divreiz vairāk personu, nekā bija iespējams vakcinēt ar Latvijai pieejamām *Pfizer/BioNTech* un Moderna Biotech Spain, S.L. vakcīnām. Proti, papildu 320 707 vakcīnas devas ļautu vakcinēt papildus nedaudz vairāk par 160 000 cilvēkus (tātad kopā ar tobrīd Latvijai pieejamo reģistrēto *Pfizer/BioNTech* un Moderna vakcīnām (150 000) nedaudz vairāk par 310 000 cilvēku).

2. Ja Latvija pieteiktos visam *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevu skaitam (420 707), tad, iespējams (atbilstoši pasūtījuma formai (Order form), kas parakstīta 2020. gada 28. decembrī), to piegāde tiktu plānota 2021. gada pirmajā un otrajā ceturksnī – 210 353 devas (jeb aptuveni 105 500 cilvēku vakcinācijai) iepretim 50 000 devām (jeb līdz 25 000 cilvēku vakcinācijai) jeb četrreiz lielākā skaitā.

Līdz ar to *komisija* uzskata, ka nepasūtītās un līdz ar to neiegūtās 320 707 *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevas ir uzskatāmas par būtisku kaitējumu valsts un sabiedrības interesēm (sabiedrības veselības interesēm).

[9.] Atbilstoši Disciplinārās atbildības likuma 5. panta pirmajai daļai par vainīgu disciplinārpārkāpumā atzīstams ierēdnis, kurš disciplinārpārkāpumu izdarījis ar nodomu vai aiz neuzmanības.

Vērtējot S. Henkuzena vainas formu, *komisija* ņem vērā, ka "Vainas formai disciplinārlietā ir nozīme tikai gadījumos, kad pārkāpuma kvalifikācijā ir svarīgi noteikt pārkāpēja attieksmi pret disciplinārpārkāpuma sekām, ja tādas ir iestājušās (materiālos sastāvos). Ja kaitīgās sekas nav iestājušās, tad, protams, amatpersonas prettiesiskā darbība var būt izdarīta tikai ar nodomu, proti, svarīgi konstatēt, ka ierēdnis ir apzinājies savas rīcības prettiesiskumu. Apstākļi, kas izslēdz spēju apzināties rīcības prettiesiskumu jeb nodomu, ir nepieskaitāmība vai disciplināratbildību

¹⁶ Veselības ministrija informatīvajos ziņojumos norādīja, ka, lai sasniegtu optimālu vakcinācijas efektu, ir jāpanāk, ka līdz šī gada otrā ceturkšņa beigām lielākā daļa sabiedrības ir vakcinēta, iegūstot pūļa imunitāti.

¹⁷ Atbilstoši Ministru kabineta 2020. gada 22. decembra sēdē sniegtajai informācijai kolektīvās imunitātes nodrošināšanai nepieciešams vakcinēt ar 1,1 milj. cilvēku.

izslēdzošu apstākļu iestāšanās. Minētais ir attiecināms gan uz gadījumiem, kad pārkāpums tiek izdarīts kā darbība, gan kā bezdarbība."¹⁸

Ievērojot atzinuma 7. un 8. punktā minēto, atzīstams, ka disciplinārpārkāpums izdarīts aiz vieglas neuzmanības – S. Henkuzens, sniedzot Ministru kabinetam nekorektu informāciju par Latvijai pieejamām *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevām, nebija paredzējis savas rīcības nelabvēlīgo seku iestāšanās iespēju un nav vēlējis šādu seku iestāšanos, kaut gan tās varēja paredzēt un bija jāparedz. Proti, S. Henkuzens zināja, ka sniedz Ministru kabinetam neprecīzu informāciju par Latvijai pieejamām *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevām, taču nav konstatējams, ka S. Henkuzens vēlēties, lai Latvija nesaņemtu 320 707 *Pfizer/BioNTech* vakcīnas devas.

[10.] Atbilstoši Disciplinārās atbildības likuma 30. panta otrajai daļai, ja lietas izmeklētājs konstatē, ka ierēdnis ir izdarījis disciplinārpārkāpumu, viņš atzinumā norāda ieteicamo ierēdnim piemērojamo disciplinārsodu par katru disciplinārpārkāpumu.

Komisija uzskata, ka S. Henkuzens ir saucams pie atbildības par Disciplinārās atbildības likuma 36. panta otrajā daļā minētā disciplinārpārkāpuma izdarīšanu.

Komisija nekonstatē Disciplinārās atbildības likuma 14. panta pirmajā daļā minētos atbildību pastiprinošos apstākļus.

Komisija atbilstoši Disciplinārās atbildības likuma 13. panta otrajai daļai par S. Henkuzena atbildību mīkstinošiem apstākļiem atzīst šādus apstākļus:

1) S. Henkuzenam nebija dots skaidrs uzdevums uz Ministru kabineta sēdi sagatavot informāciju par pieteikšanos uz *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevām un viņš šādu informāciju arī nav gatavojis, kā arī nav informācijas, ka Ministru kabinets plānoja lemt par pieteikšanos uz *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevām;

2) nevar viennozīmīgi apgalvot, ka tas, ka Ministru kabinets nav pieteicies visam *Pfizer/BioNTech* vakcīnas papilddevu skaitam, ir tikai S. Henkuzena rīcības, sniedzot neprecīzu informāciju Ministru kabineta sēdē par pieejamo vakcīnas papilddevu skaitu, sekas. Proti, informācija par papilddevu skaitu bija vairāku Veselības ministrijas amatpersonu rīcībā, un šīm amatpersonām pirms Ministru kabineta sēdes un pēc tās bija iespēja gan informēt par to veselības ministri, gan lūgt S. Henkuzenu papildināt sagatavoto prezentāciju ar attiecīgu informāciju, kā arī Ministru kabinetam bija iespēja sēdes laikā un pēc tās lūgt precizēt informāciju par precīzu vakcīnas papilddevu skaitu.

Komisija uzskata, ka pārkāpuma raksturs – maldinošas informācijas sniegšana valdībai, neinformējot Ministru kabineta locekļus par to, ka sniegtā informācija un viedoklis nav balstīts uz ticamu informāciju un objektīviem datiem –, kā arī pārkāpumu pieļāvušās amatpersonas statuss – tiešās pārvaldes iestādes vadītājs, rada pamatu uzticības zaudēšanai S. Henkuzenam, kas liedz turpināt ieņemt iestādes vadītāja amatu. Vienlaikus, ievērojot S. Henkuzena darbības novērtējumu¹⁹ un atbildību mīkstinošus apstākļus, *komisija* uzskata, ka S. Henkuzena atbrīvošana no amata nebūtu samērīga.

Ņemot vērā minēto, *komisija* ierosina piemērot Zāļu valsts aģentūras direktoram S. Henkuzenam Disciplinārās atbildības likuma 36. panta otrajā daļā paredzēto disciplinārsodu – pazemināt amatā uz vienu gadu.

Komisijas priekšsēdētājs

A. Remesovs

Komisijas locekle

A. Kosjaka

Komisijas locekle

B. Baltiņa

¹⁸ Tiesu prakse lietās par valsts dienestu 2007.–2015. gads, 78. lpp. Pieejams www.at.gov.lv.

¹⁹ Saskaņā ar Veselības ministrijas Personāla un dokumentu pārvaldības departamenta sniegto informāciju S. Henkuzena darba novērtējums kopš 2015. gada ir "ļoti labi".